

Nechceme úložiště

Zpravodaj občanského sdružení Nechceme úložiště Kraví hora

Číslo: 01/2014

Vážení čtenáři, o problematice kolem tzv. hlubinného úložiště jaderného odpadu se v poslední době moc nepsalo. To ale neznamená, že se nic neděje. Dalo by se říct, že tomu je právě naopak. Rozhodli jsme se proto vydat nové číslo zpravodaje, abychom Vás informovali o tom, co je nového.

Státní organizace Správa úložišť radioaktivního odpadu (SÚRAO) nespí. Je to už víc než rok, co SÚRAO zažádalo o stanovení průzkumného území v lokalitě „naší“ Kraví hory. Stejný krok organizace učinila koncem roku 2013 i ve všech dalších vytipovaných lokalitách na území ČR i když průzkumné území na Kraví hoře bylo mezitím zrušeno a pravděpodobně bude brzy opět obnoveno.

SÚRAO momentálně s oblibou veřejnosti podstrkuje názor, že průzkumy jsou pro obce výhodné, slíbené dotace z radioaktivního účtu pro obce mají být zdůvodněným výhodností tohoto „obchodu“. SÚRAO argumentuje i tím, že do průzkumu zahrnuli všechny lokality a chtějí tak mezi občany v lokalitách vyvolat pocit, všichni jste si rovni a proto není důvod se prvního kroku „stanovení průzkumného území“ obávat.

I zkušenosti geologové si ale myslí, že na povrchu již toho bylo prozkoumáno dost. Další průzkumy, které by měly fakticky odpovědět na otázku ANO/NE nevyhnutelně zamíří pod zem. Se vším, co k tomu patří. Proto, pokud dnes SÚRAO usiluje o získání povolení pro další průzkumné práce (s časově neomezenou platností), neznamená to nic málo a nic víc, než že si chce nechat otevřít dveře k podzemním vrtům. I když to nikde nebude takto jasně řečeno.

Víc než roční působení SÚRAO v naší lokalitě má ještě jeden rozměr. Je průzkum něco jiného než stavba úložiště? Nebo tyto dvě věci spolu souvisí natolik, že je není možné oddělovat? Selský rozum říká, že nebude-li průzkum, nemůže být ani úložiště. Proč nám tedy lidé ze SÚRAO a jejich přátelé tvrdí, že průzkum je věc jedna a samotné úložiště věc úplně jiná? Odpověď můžeme najít v případě podobné kauzy: soud zamítl stanovení průzkumného území pro výstavbu zásobníku zemního plynu v lokalitě Okrouhlé Radouně právě proto, že Ministerstvo životního prostředí při povolování účelově oddělilo možné negativní dopady samotných průzkumů od budoucí stavby, kvůli které se průzkumy dělají. Opět použijeme selský rozum: výstavba hlubinného úložiště je z pochopitelných důvodů záležitost natolik komplexní a složitá, že je pro její schválení potřeba splnit velmi široký komplex podmínek. A to se někomu buď nechce, nebo je to rovnou nemožné (jako v našem případě). A tak se nejrůznější fiškusové snaží celou tu velkou věc rozkouskovat na menší části, které se – podle jejich názoru – podaří „protlačit“ snadněji, mimo jiné na základě tvrzení, že tyto menší části nemají s celkem vůbec, ale vůbec nic společného...

I proto se nadále snažíme podpořit přijetí nového zákona, který by obcím v jakýchkoliv budoucích kauzách tohoto typu dal do rukou lepší vyjednávací pozici, než jakou

mají dnes. Aby obce mohly svobodně a samostatně rozhodovat o tom, co se bude dít na jejich území.

Pokud byste se rozhodli naše aktivity podpořit i jinak, než podpisem petice či jiným výrazem sympatií, nabízíme Vám možnost zaslání či vložení příspěvku na náš

účet číslo 2700533624/2010 (FIO banka). Za jakoukoli finanční podporu děkujeme, veškeré výdaje jsou veřejně a transparentně dokladovány.

Přeji hezké letní měsíce
Martin Schenk

Nový Temelín: bude z něj jaderný tunel?

„Stavět jadernou elektrárnu a spoléhat se přitom jen na cenu z trhu je v podstatě nemožné.“ přiznali zástupci ČEZu. Dle návrhu nové státní energetické koncepce je proto požadována garantovaná výkupní cena elektřiny z nových reaktorů. Jedině při zavedení tohoto bezprecedentního kroku je možné zajistit jejich uplatnění na trhu. Náklady na stavbu jaderných elektráren jsou totiž na rozdíl od obnovitelných zdrojů rok od roku vyšší.

Příspěvek na nové reaktory ČEZ tak zaplatí český spotřebitel. A nebude to nijak malá cena. ČEZ již hovoří o částce 2,7 Kč, které by chtěl dostávat za prodanou kilowatthodinu, zatímco dnešní tržní cena silové elektřiny je okolo koruny. Podle propočtů ekonomů by české spotřebitele taková podpora vyšla na nejméně 30 miliard korun ročně. Rodina s průměrnou roční spotřebou elektřiny tři tisíce kWh by si tak **ročně připlatila o několik tisíc korun navíc**. Pokud by navíc takto zvýhodněná cena

byla dána na 30 let, o čemž se také hovoří, mohli bychom směle mluvit o bilionovém atomovém tunelu.

Jaderná energetika ale již dnes požívá zvýhodnění na trhu. Zejména nemusí nést plnou odpovědnost za jadernou škodu. V České republice ji má ČEZ zákonem omezenou na pouhých osm miliard korun, přičemž pojistit se musí jen na dvě miliardy korun. Podle odhadu francouzského jaderného dozoru IRSN přijde katastrofa ve Fukušimě Japonsko na čtyři biliony korun, ale kdyby se udála ve Francii, škody by přesáhly deset bilionů korun. Nejenže se ministerstvo průmyslu snaží zlikvidovat konkurenci jaderných reaktorů zastavením podpory čistých obnovitelných zdrojů energie, ale ještě ji chce nahradit příplatkem pro ČEZ na nový Temelín. A to jen proto, abychom zůstali na špici v objemu exportované elektřiny. Na úkor našeho životního prostředí i peněženek.

Autor: Redakce

Co se na nás chystá

aneb dobře promyšlený krok hledačů úložiště

Na všech sedmi vytipovaných lokalitách SÚRAO požádalo o povolení stanovení průzkumného území a ihned po kladném rozhodnutí Ministerstva životního prostředí chce na všech lokalitách prostřednictvím společnosti GEAM Dolní Rožínka a GEOMIN družstvo Jihlava provést první etapu geologického průzkumu. Ta má přinést informace o geologii vybraných horninových masivů, na jejichž základě má dojít k zúžení výběru na čtyři kandidátní lokality pro další etapy.

Je to ale opravdu tak, nebo je tato první tzv. neinvazivní etapa tak trochu na oko a její skutečný důvod je jiný? Povrchový geofyzikální, geochemický průzkum, mapování, hydrogeologický průzkum a letecké snímkování sice přinese určité zpřesňující informace o přípoверхových částech masivů, ale odpověď na hlavní otázku, zda je lokalita z geologického hlediska vhodná a především bezpečná pro uložení jaderného odpadu, v žádném případě přinést nemůže. Vždyť odpad se má ukládat do hloubky kolem 500 metrů a informace o stavu masivu v této hloubce skutečně nikdo nezná a přípoверхovým průzkumem je nezjistí.

K čemu se tedy plánuje vynaložit nemalé finanční prostředky na tuto etapu? Především jde o to, aby bylo na všech lokalitách povoleno průzkumné území. To povoluje Ministerstvo životního prostředí pro příslušnou lokalitu jen jednou (*). Následné etapy s hlubokými vrty a báňskými díly probíhají v zúžených územích v rámci již stanoveného průzkumného území a vrtné či báňské práce pak povoluje krajský úřad případně příslušný báňský úřad. Na neinvazivní etapu založenou na mapování pomocí mělkých vrtů a nepřímých geologických průzkumných metodách (geochemie, geofyzika) není třeba předkládat vůbec žádné zprávy o dopadech na životní prostředí a všeobecně je předpokládáno, že po splnění doplňujících podnětů od obcí a ekologických sdružení, nebude mít Ministerstvo životního prostředí s povolením průzkumných území žádný problém.

Provedením první etapy průzkumů se také splní podmínka, na kterou často dotčené obce upozorňovaly, že průzkum bude proveden na všech lokalitách. Skutečný geologický průzkum, který konečně začne přinášet potřebné informace o masivech a jejich vhodnosti a bezpečnosti se ale bude provádět už jen na lokalitách propadlých sítím užšího výběru.

Úložiště si prosadíme silou vzkazují úředníci

Zodpovědným ministrům, zejména průmyslu a obchodu, nestačilo ani deset let, po které byly průzkumné práce ve vytipovaných lokalitách oficiálně přerušeny, aby přehodnotili koncept vyhledávání úložiště a související nevyhovující legislativu. Po celou dobu obce iniciativně usilují o změnu zákonů, která by po vzoru zahraničních zkušeností zavedla možnost spolurozhodovat o výběru místa pro výstavbu úložiště. Návrh takového zákona připravila i Pracovní skupina pro dialog o úložišti zřízená Ministerstvem průmyslu a obchodu, ale politici ho nikdy nepřevzali do legislativního procesu naopak „strčili jej do šuplíku“. Namísto toho se rozhodli prosadit si své silou.

Autor: Redakce

Je to chytré! Na základě čeho se tedy budou vybírat lokality do užšího výběru? Odpověď lze nalézt v plánu činnosti SÚRAO na rok 2014 a další tři roky, který byl nedávno schválen vládou.

Citují: „*Budoucí výběr čtyř lokalit pro charakterizační práce geologickými průzkumy s hlubokými vrty by mohl být výrazně ovlivněn rozhodnutím obcí nikoliv rozhodnutím založeným na objektivně získaných údajích.*“

A jak tedy přesvědčit obce, aby změnilý názor? Přece peníze! Peníze se do obecních kas začnou sypat v momentě stanovení průzkumných území. A pro některé obce to skutečně nebudou malé částky. Státisíce a miliony za procházky geologů po okolních lesích, případně za nějaké ty mělké vpichy do země? Na určitý finanční nadstandard se dobře zvyká a těžký je pak návrat zpět do chudoby!

Vyhledávačům skládky jaderného odpadu se opravdu vyplatí učinit tuto do jisté míry dublovanou etapu průzkumu a vynaložit na její provedení určité finanční prostředky. Splní totiž alespoň nějaký ten slib obcím, dodrží termíny a závazky vůči státu a Evropské unii a ve finále určitě zalepí ústa některým doposud odporujícím obcím. Je to opravdu chytře promyšlený krok!

Autor: Jiří Svejkovský, geolog

(* Dle vyjádření MŽP bude muset SÚRAO po ukončení neinvazivních průzkumů opětovně žádat o povolení průzkumného území za účelem provedení etapy s hlubokými vrty a báňskými díly. Poznámka redakce.

Otázky a odpovědi

Jak se mohou zapojit dotčené obce do boje proti úložišti?
SÚRAO navzdory původním slibům hodlá zahájit průzkumy ve všech lokalitách i bez souhlasu obcí. Nyní už dokonce probíhají povolovací správní řízení. Jaké jsou šance obcí a místních komunit uhájit své zájmy? Co mohou udělat?

Při stanovení průzkumných území mají obce postavení účastníků řízení. To jim dává celou škálu možností a je na nich, jak je využijí. Mohou upozorňovat na chyby v žádosti o stanovení průzkumných území, kdy například v některých lokalitách má být průzkumné území stanoveno pro dvě etapy průzkumů, ovšem žádost poskytuje popis plánovaných prací pouze pro první etapu.

Mohou předkládat nebo navrhopvat důkazy, které by mohly zcela vyloučit jejich lokalitu se seznamu. Například informace dokazující, že geologická situace v jejich lokalitě je natolik problematická, že v jejich lokalitě stejně nelze úložiště umístit a provádění průzkumů by bylo jen mrháním s veřejnými prostředky. Nebo podklady dokazující, že v jejich lokalitě se nachází chráněná území, přírodní parky a podobně a tudíž ochrana přírody by měla mít přednost. V neposlední řadě mohou použít zásadní námitku, že usnesení vlády o harmonogramu kroků pro vyhledávání lokality úložiště stanovuje, že geologické průzkumy budou realizovány jenom tam, kde SÚRAO získá souhlas dotčených obcí opřený o podepsané smlouvy. Velmi pravděpodobně je ale třeba počítat přes všechny námitky s tím, že Ministerstvo životního prostředí ve většině lokalit průzkumné území stanoví. V takovém případě se mohou obce odvolat a následně nechat celou věc přezkoumat soudně. Zde bych na základě svých zkušeností očekával výrazně větší objektivitu a důraz na dodržování zákonů a tedy i větší šanci na úspěch obcí.

Odpovídal: Mgr. Pavel Doucha, nezávislý právník a poradce, zakladatel Ekologického právního servisu

Jaké mají možnosti ostatní občané a nedotčené obce?

Dlouhodobě jsem toho názoru, že dokud nebude schválen zákon, který by obcím garantoval mnohem silnější postavení při rozhodování o výstavbě úložiště, jsou možnosti nedotčených obcí (obce, které nejsou účastníky řízení) a občanů téměř nulové.

Existuje ale možnost podpořit petici, která usiluje o schválení novely zákona, který posílí právo obcí. Právě Mgr. Pavel Doucha by jedním z spoluautorů dané novely, která vznikla v rámci tzv. pracovní skupiny. Autoři připravili poměrně propracovaný návrh zákona, který by obcím garantoval více práv při povolování úložiště, Ministerstvo průmyslu a obchodu ho ale hodilo do koše a namísto toho, v rozporu se svými předchozími prohlášeními, zahájilo přípravu geologických průzkumů ve všech lokalitách. Stát prostě nemá ve skutečnosti o transparentní komunikaci žádný vážný zájem a jediné, o čem je ochotný vážně jednat, je pouze částka, kterou by měl poslat obcím výměnou za souhlas s úložištěm. Proto je potřeba sesbírat 10 tisíc podpisů občanů k tomu, abychom mohli připravit veřejné slyšení v senátu a otevřít tak mezi senátory otázku přijetí legislativy, která zaručí spravedlivý přístup a posílení pravomocí obcí. V případě, že máte chuť petici podepsat, prosíme podívejte se na stránky www.nechce-meuloziste.cz, kde najdete doplňující informace.

Odpovídal: Martin Schenk, předseda OS NÚKH

V případě, že by bylo stanoveno průzkumné území za účelem vyhledávání je nutné, aby GEAM opět musel žádat MŽP o stanovení průzkumného území na další fáze?

Dle vyhlášky a dle informací, které máme k dispozici, tedy že je žádost zúžena pouze na „vyhledávání“, vyplývá, že pokud bude chtít GEAM uskutečnit další etapu, čili etapu průzkumu nebo podrobného průzkumu, bude muset skutečně zažádat nově o stanovení průzkumného území, neboť v tomto rozhodnutí se stanoví důležité podmínky v rámci průzkumu, které pravděpodobně nejsou v rozhodnutí o stanovení průzkumného území pro etapu vyhledávání zohledněny.

Které úřady povolují vrtné práce a kdo je účastníkem řízení (případně je účastníkem řízení také OS nebo pouze vlastníci pozemků (města, obce, FO)?

Vrtné práce musí probíhat i v rámci průzkumu dle schváleného projektu geologických prací. Pokud dosahují stanovených kritérií (tedy hlubší než 30 metrů, delší než 100 metrů) je nutné zaslání krajskému úřadu k vyjádření. Pokud tato kritéria nenaplní, postačuje patrně pouze oznámení obci o jejich provádění dle § 9a odst. 3 ZoGP. Z výše uvedeného vyplývá, že obce nemají možnost provádění geologických prací na svém území ve fázi projektu ovlivnit, ačkoli je následnými pracemi zasahováno do jejich území (resp. vlastnických práv) a musí tak spoléhat na vyjádření krajského úřadu, který může zohlednit chráněné zájmy a uložit povinnost zajistit expertní posouzení.

Odpovídal Mgr. Libor Jarmič. Právní poradna Frank Bold

Těžba uranu v Brzkově na Jihlavsku je ekonomický, ekologický a politický nesmysl

Premiér Sobotka podpořil výstavbu nového uranového dolu na Jihlavsku, v blízkosti Brzkova. Toto rozhodnutí zdůvodnil premiér potřebou vytvořit nová pracovní místa, protože bude ukončen provoz v uranovém dole Rožná.

Těžba uranu u Jihlavy je dle názoru ekologických organizací ekonomickým a ekologickým nesmyslem. Navíc je v rozporu s platnou surovinovou politikou České republiky, která počítá s ukončením těžby uranu.

Následky po těžbě a zpracování uranové rudy stát sanuje miliardami ze státního rozpočtu. Například zahlazení následků po zpracování uranové rudy v MAPE Mydlovary v jižních Čechách již stálo 4 miliardy korun a sanace škod po těžbě uranu jen v oblasti Stráže pod Ralskem přijdou státní rozpočet ještě na nejméně 30 miliard korun.

V Brzkově by navíc náklady na těžbu byly vyšší – bylo by třeba vybudovat znovu šachtu, která je uzavřená a zaplavená. Uranová ruda vytěžená u Brzkova se má vlakem převážet do Rožné, kde by se zpracovávala v chemické úpravně. K tomu by bylo třeba postavit několik kilometrů dlouhou železniční vlečku. Dále by bylo třeba rekonstruovat odkaliště v Rožné tak, aby mohlo pojmout další odpady po zpracování uranové rudy. Tyto peníze státní podnik Diamo nemá. Mají ale daňoví poplatníci dotovat rozvoj uranového průmyslu?

Těžba a zpracování rudy devastuje přírodu a škodí obyvatelům v okolí natolik, že vznikl celoevropský společenský konsensus o ukončení této činnosti. Rožná je posledním místem ve střední a západní Evropě, kde se těží a zpracovává uran.

„Z politického hlediska je krátkozraké přihlížet pouze k zájmům zaměstnanců jednoho, byť významného zaměstnavatele regionu, tedy firmy GEAM. Ostatní místní zaměstnavatelé, především v oblasti cestovního ruchu nebo zemědělství, budou ve svém podnikání ohroženi. Nadšeni nebudou ani lidé, kolem nichž se budou dva milióny tun radioaktivní rudy převážet od Brzkova do Rožné,“ konstatuje Hana Konvalinková, místopředsdkyně vysočinské krajské organizace SZ.

Zdroj: zelenavysocina.cz

300 metrů hluboká těžební jáma u Brzkova by mohla být znovu otevřena
Foto: Daniel Burda

Po ukončení těžby v uranovém dole Rožná chce státní podnik Diamo otevřít těžební ložisko uranu u Brzkova na Jihlavsku - Foto: Daniel Burda

Důl v Brzkově byl vyhlouben na konci osmdesátých let minulého století. Uskutečnili se zde průzkumné práce, při nichž bylo vytěženo asi 65 tun uranové rudy. Foto: Petr Lemberk, MAFRA

Zahajujeme petici pro umožnění referenda o jaderném závodu v Bystřici

V Bystřici má vyrůst závod na výrobu jaderného paliva, jaderných slitin pro armádu a zpracování radioaktivních odpadů. V březnu chyběly jen 3 hlasy a zastupitelstvo by prodej 11,5 ha pozemků nově založené soukromé firmě schválilo. Jedinou podmínkou bylo, že musí vyjít studie vlivu na životní prostředí (EIA), kterou ale připravuje a platí sama firma a je pouze nezávazná... Firma zveřejnila, že počká na výsledek voleb.

Pozadí celého záměru je před veřejností od počátku tajemno, UJP Invest s. r. o, který investici připravuje, je zřejmě prostředníkem, protože není nositelem potřebných jaderných licencí. Čím více jsme se snažili o firmě UJP zjistit, tím víc otázek se před námi objevilo. Firma se vyhýbá seriózní diskusi, mlží, kličkuje a vedení radnice ji to umožňuje.

Dle UJP by měl závod zaměstnávat 200-250 lidí, z toho místních by bylo cca jen 30, protože se ve většině jedná o specialisty navázané na použitou technologii pravděpodobně z Ruska. Během provozu by podle předloženého investičního záměru ze závodu unikala radiace a další škodliviny, hrozí nebezpečí provozních havárií, riziková by byla i doprava radioaktivních materiálů a ohrožení terorismem - v případě konfliktu by se Bystřice stala nezpochybnitelně cílem. Nemáme žádné záruky, co by se stalo v případě havárie nebo kdo by hradil likvidaci zamořeného pracoviště po ukončení provozu...

K provozním haváriím u tohoto typu výroby dochází a může dojít i ke kontaminaci okolí. I ve vyspělých zemích jsou často provozovateli i státními orgány před veřejností utajovány (SRN Haanau a Lingen, Japonsko Tokaimura). Úniky radiace, na rozdíl od jiných škodlivin, nejsou cítit. V žádném případě se nejedná o běžný podnikatelský záměr, jak tvrdí radnice.

Přestože se nám podařilo na březnovém zastupitelstvu prodeji pozemků zabránit, investor se ve spolupráci s radnicí snaží v projektu pokračovat. Stávající zastupitelé většinou kandidují znovu a musíme si uvědomit, že pouze 3 zastupitelé z 23 hlasovali proti jadernému závodu!

Máme krásné město s rozvíjející se turistikou a čistou přírodou. Nenechme si to zničit! Jsme přesvědčení, že je naše aktivita nutná, proto jsme spustili web www.bystricebezradiace.cz, založili spolek Bystřičáci z.s. a začali jsme sbírat podpisy pro uspořádání referenda. Ať se každý sám v referendu rozhodne, zda si v Bystřici jaderný závod přeje nebo ne.

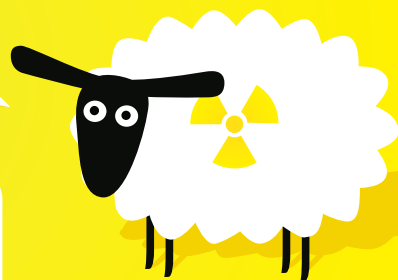
Za Bystřičáky z.s.
Ing. Vít Novotný
Ing. Marie Dvořáková
www.bystricebezradiace.cz

CHCEME REFERENDUM!

O jaderném závodu chceme rozhodnout sami!

„ Prodeji pozemků pro závod jsme v březnu těsně zabránili, bude se rozhodovat po volbách. “

Bystřičáci
nejsou ovce!

Jak dosáhneme referenda?

Aby mohli rozhodnout obyvatelé sami, **musíme sesbírat cca 1400 podpisů** pod petici, která referendum umožní.

Petici je možné podepsat na místech: Prodejna Elkov Elektro, Veter. ordinace MVDr. Dvořáka, firmy Cormen, WERA WERK ...

Více na www.bystricebezradiace.cz

Bystřičáci z.s.